

Щербай М.-М.В.

студентка V курсу
юридичного факультету

Тернопільського національного
економічного університету

Науковий керівник: д.п.н., професор, завідувач кафедри
психологічних та педагогічних дисциплін ТНЕУ

Вихрущ А.В.

САМОВДОСКОНАЛЕННЯ МАГІСТРІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Темпи сучасного прогресивного розвитку несуть за собою напруженість, трансформації та модернізації абсолютно у всіх галузях життєдіяльності людини. Внаслідок таких змін особливої актуальності та гостроти набуває проблема самовдосконалення у всіх областях. Це пов'язано з тим, що знання, які були отримані раніше, досить швидко зживають себе. Ще в минулому столітті професійні вміння абсолютної більшості фахівців не змінювалися, позаяк темп життя був більш розміреним, тому й темпи трансформацій також відповідали йому. Індивіди практично не прагнули до професійного зростання і самовдосконалення, так як життя цього не вимагало.

Сьогодні з використанням новітніх наукових досягнень і технологій час вимагає підготовки висококваліфікованих і професійних фахівців, які вільно володіють знаннями, навичками, вміннями, необхідними для роботи в обраній сфері. Вони повинні бути конкурентоспроможними фахівцями, а не просто компетентними працівниками. Теперішній час вимагає від кожного працюючого фахівця мобільності, творчої тяги і здатності до використання на практиці щодня зростаючого потоку інформації. Цього неможливо досягти без самостійного наполегливого систематичного професійного самовдосконалення.

Самовдосконалення людини лежить у своєрідному самовихованні або є цілеспрямованою дією особистості по відношенню до себе для подальшого розвитку. Найчастіше, люди прагнуть розвивати в собі позитивні якості відповідно власним уявленням про ідеал [7].

У статті «Професійно-моральне становлення магістрів спеціальності «Державна служба» доцент Коваль О.Є. поняття «магістр» трактує наступним чином: «Магістр» (лат. *magister*, що означає начальник, учитель) – відповідно до українського перекладу «майстер своєї справи». А тому виховання магістра повинно чітко і повно зреалізовувати мету виховання студента вищого навчального закладу: виховати громадянина, трудівника, громадського діяча, сім'янина, товариша, щоб наблизити до ідеалу професійно-моральної вихованості, котра являє собою сукупність достатньо сформованих моральних якостей, котрі визначають: особистісно-позитивне ставлення до професії; розуміння

своїх власних обмежень і ресурсів професійної діяльності; власний досвід життя в цілому, який передбачає прогресивний шлях до варіантів саморозвитку; методологічні установки і норми професійного мислення, що виникають внаслідок рефлексивного засвоєння професійної діяльності, професійної моралі [6, с. 219].

У теорії педагогіки ідеї самовдосконалення розглядаються в працях М. Монтесорі, В. Сухомлинського, Л. Толстого, К. Ушинського, та ін. Психологічні основи особистісного зростання, розкриття власної сутності, самоаналізації представлено у працях К. Абульханової-Славської, І. Булах, О. Ковальова, Г. Костюка, О. Леонтьєва та ін. Теоретико-методичні основи самовдосконалення відображено в працях українських учених (О. Безпалько, О.Главацької, Н. Заверико, А. Капської, Л. Міщик, А. Калініченко), російських дослідників (К. Волкова, Р. Гариф'янова, Р. Гільмеєва, Ф. Гоноболіна, Л.Гордеєва), однак вони, і досі залишиються недостатньо висвітленими.

О. Леонтьєв визначає самовдосконалення як цілеспрямовану діяльність людини щодо зміни особистості, вищий рівень самозмін. Але не будь-яка діяльність, що сприяє зміні особистості є самовдосконаленням, оскільки діяльність не завжди спрямована на самовдосконалення, не завжди має виховний характер. Він вважав, що разом із народженням дії, цієї головної «одиниці» діяльності людини, виникає й основна, суспільна за своєю природою «одиниця» людської психіки – розумний зміст для людини, на що спрямована її активність. «Розуміння значення дії і відбувається у формі відображення його предмету як свідомої мети» [1, с. 211].

На думку Л. Рувинського, «самовдосконалення далеко не завжди має систематичний характер і здійснюється за заздальгів встановленим планом», оскільки «характер діяльності особистості щодо виховання яких-небудь якостей або випралення тих чи інших недоліків багато в чому обумовлюється навколишніми умовами; характер самовдосконалення залежить від внутрішнього світу самої особистості і від специфіки його завдань» [2, с. 11].

Самовдосконалення визначається як свідомо та систематична робота над собою з метою удосконалення раніше набутих і формування нових якостей особистості; як процес усвідомленого, керованого самою особистістю розвитку, в якому в суб'єктивних цілях та інтересах самої особистості цілеспрямовано формуються та розвиваються її якості та здібності [4].

Самовдосконалення визначається як свідомо та систематична робота над собою з метою удосконалення раніше набутих і формування нових якостей особистості; як процес усвідомленого, керованого самою особистістю розвитку, в якому в суб'єктивних цілях та інтересах самої особистості цілеспрямовано формуються та розвиваються її якості та здібності [4].

Метою самовдосконалення є зміна власної особистості. Процес

самовдосконалення можливий лише тоді, коли особистість перебуває на самоті з собою. О. І. Донцов зазначає, що процес самовдосконалення проходить два рівні:

1. Спочатку виникає система зовнішнього впливу (матеріальні умови життя суспільства, соціалізація, реальні можливості людини для її всебічного розвитку та самоствердження). Ці фактори визначають розвиток особистості, її життєдіяльність, світогляд, ідеали, судження, життєві плани.

2. Система зовнішнього впливу трансформується у внутрішні стимули самовдосконалення, визначаючи характер, мету, напрямок і, впливаючи на поведінку особистості, її ставлення до себе та інших людей [3, с. 21].

Будь-яка особа прагне розвивати у себе або вдосконалювати фізичні, розумові, моральні якості, притаманні певній професійній діяльності. Виходячи з цього, виділяють види (напрямки) самовдосконалення – моральне, розумове, фізичне, естетичне та професійне самовдосконалення. Окремо можна виділити особистісне самовдосконалення, до якого, зазвичай, входить виховання себе, розвиток потрібних особистісних навичок, інколи розвиток волі, мислення та інших психічних функцій [5].

Отже, звідси випливає, що прагнення до самовдосконалення – складова частина психологічної культури особистості, яка являє собою усвідомлену мотивацію і визначає пошук, вибір і спрямованість вдосконалення суб'єктом власних здібностей і потенціалу для найбільш ефективного існування в конкретних умовах середовища. Прагнення до самовдосконалення як усвідомленого мотиву, яке характеризується готовністю стати ще краще, успішніше, не є незмінним станом, наданим індивіду від народження. Прагнення проходить певну дорогу становлення, видозміни. Будь віковий період характеризується індивідуальними передумовами розвитку і формами прагнення.

Прагнення до досконалості є основою будь-якого розвитку та технологічного прогресу, як у духовній сфері, так і в матеріальній сфері [7].

Список використаних джерел

1. Леонтьев А.Н. Проблемы развития психики / А. Н. Леонтьев. – М.: МГУ, 1972. – 565 с.
2. Рувинский Л. И. Теория самовоспитания / Л. И. Рувинский. – М.: Мысль, 1973. – 144 с.
3. Донцов И. А. Самосовершенствование личности / И. А. Донцов. – Ростовна-Дону: Издательство Ростовского университета, 1997. – 152 с.
4. Аналіз підходів визначення професійного самовдосконалення у педагогічній сфері. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ito.vspu.net/upload/zbirniku/imad/z_30/r1/analiz_pidhodiv_vuznachenia_profesinogo.pdf
5. Види самовдосконалення. Назва з екрану. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.psychologos.ru>

6. Психологічна культура особистості: управлінська діяльність / за ред. Анатолія Вихруща, Лідії Орбан-Лембрик, Йоланти Шемпрук. – Тернопіль: Крок, 2011. – 276 с.
7. Професійне самовдосконалення. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://help-med.info/2015/04/07/samovdoskonalennja-osobistosti-sposobi/>